

///En portada

“El teatre és una forma de sacrifici i de cerimònia”

La seva cara s'ha fet coneguda a la televisió, però **Marta Marco** porta una llarga trajectòria damunt dels escenaris, el mitjà on confessa sentir-se més còmoda perquè les armes que hi utilitza són les que són. L'actriu parla amb passió i respecte del seu ofici, tot i que recorda que és una feina més i una forma “de pagar les factures i poder viatjar”. (Text: Marta Armengol. Fotos: Maider Mendaza)

L'últim repte de Marta Marco ha estat interpretar l'heroïna d'*El cercle de guix caucasià* (al TNC fins al 6 d'abril), experiència de la qual se sent especialment satisfeta perquè li ha permès descobrir dos universos ben particulars: el de Bertolt Brecht, autor del text, i el d'Oriol Broggi, director. Intuïtiva i rigorosa, l'actriu, amb un currículum de prop de vint muntatges a l'esquena, ha acabat trobant en el treball i “el sentit comú” les seves millors armes interpretatives.

Oriol Broggi ha definit *El cercle de guix caucasià* com un joc teatral sobre les emocions i els ritmes en estat pur...

És molt curiós perquè és teatre dins del teatre. Brecht planteja una petita llegenda i un joc on es construeix una història del no-res, però amb una temàtica molt emocional. I el viatge que fa el

meu personatge al primer acte és també absolutament emocional. Juga amb les emocions i les passions però dins d'aquest “distanciament” que ell anomenava; anem a explicar una història, ens posem a jugar, sembla que tot sigui broma, però al final reps la clatellada perquè el desenllaç de l'obra és bèstia.

El text manté encara avui la seva vigència?

Absolutament. Parla de les mares, biològiques o no, i de l'amor que senten cap als seus fills, és a dir, que l'amor és un sentiment de qui el té, de qui l'utilitza. En aquest cas, el meu personatge no és la mare biològica, però ha criat el nen, l'ha alimentat, ha passat penúries per ell i se'l sent seu. Hi ha moltes mares que no poden tenir fills i que decideixen adoptar-ne i aquell fill és el seu, com si l'haguessin parit. També parla de la justícia. L'obra són dues històries en una. La

“

Brecht posa en boca dels seus personatges paraules universals que gairebé es podrien picar a la pedra

“

“
Penso que el teatre és
un joc i quan acaba
el joc, jo també acabo
”

primera part és la història del meu personatge, la Grushe, i la segona, la història del jutje Azdak i al final es lliguen les dues. I la segona part parla de justícia, d'equanimitat, de com es decanten les balances entre rics i pobres, poderosos i dèbils.

Pateixes interpretant el teu personatge?

No m'agrada patir amb els personatges, encara que siguin molt torturats. Penso que el teatre és un joc i quan acaba el joc, jo també acabo. I no vull patir-ho, no vull ser psicologista. És cert que quan passes dues hores dalt de l'escenari plorant o sentint coses fortes, el teu cos té memòria sensorial i ho notes perquè et quedes més cansada. És un personatge dur, però ja m'agrada.

Aquest paper ha suposat un repte per a tu?

Ha esta un repte molt gran per tots els elements. Primer perquè és la primera vegada que treballo amb tanta gent. Són els petits granets de sorra

que al final fan que una cosa qualli o no. Ha sigut meravellós. Ha sigut un descobriment conèixer els músics de Cabo San Roque i també l'Oriol Broggi. No havia treballat mai amb ell i té un univers molt interessant. Després, per retrobar-me amb l'Anna [Lizaran] i aquesta Sala Gran, que és molt difícil, és lluitar amb un toro força gran. Feia temps que no agafava un personatge tan potent.

Precisament en un espai com la Sala Gran, que algunes veus han criticat per molt fred, interpretes un personatge molt emocional...

A la Sala Gran sempre tens un dispositiu que et diu que el que en un altre espai ho faries més petit, aquí ho has de fer més gran, has de duplicar-ho o triplicar-ho en quant al gest, la veu, l'expressió, el cos. És un espai on et sents impotent perquè penses: "des de la tercera fila ja no veuen què em passa". És difícil lluitar contra això. Per això l'encert de Jean-Guy Lecat, l'escenògraf,

d'acostar la boca de l'escenari al públic. Jo aquí havia fet dos muntatges, *La filla del mar* i *Terra Baixa* i notaves que a la segona fila ja no arribava, i mira que tu tiraves! La sensació és que hi ha un buit enmig, però escenogràficament ara s'ha trencat.

L'Oriol Broggi reconeix ser molt exigent amb els actors. Com ha estat la teva primera experiència treballant amb ell?

És algú que pot semblar molt distant o fred, però que en el fons és molt sincer. Quan alguna cosa no està bé t'ho diu, i quan està bé, també. I sap el que et demana i t'ajuda. He gaudit treballant amb ell perquè com a director és atípic. És com un nen petit que està jugant i no només amb els actors, carrega coses a l'escenografia, s'hi posa ell, juga amb tothom, amb els músics, amb els tècnics. És molt actiu com a director.

Abans del personatge de la Groshe, n'havies fet d'altres amb gran intensitat dramàtica, com la Marta de *Terra Baixa* o la Julieta, de *Romeu i Julieta*. Et prepares aquests papers d'alguna manera especial?

A mi m'agrada molt treballar físicament, buscar externament i després trobar el motor intern i també empapar-me molt. Per exemple, en aquest cas he devorat les obres completes de Brecht, he llegit sobre ell i m'he imaginat com podia ser la Grushe. El meu procés, tot i ser molt físic, és molt mental perquè sempre estic donant voltes a com és el personatge, imaginant-me com camina, com es toca el cabell, aquestes petites coses que semblen una tonteria però que a nosaltres, els actors, ens van bé perquè ens fa la sensació que estem construint coses. I al cap i a la fi, però, el que has de tenir és sentit comú i pensar què dius i què et passa. En aquest sentit, parlant de Brecht, tant la Lizaran com l'[Emma] Vilarasau m'han dit que ell posa en boca dels seus personatges paraules universals, que es poden gairebé picar a la pedra. I és veritat, té grans frases que, de sobte, les fa dir a una mossa de cuina que en realitat no les diria mai. És allò que volia transmetre ell del gran teatre social, les paraules, la societat, el que ens passa. Per això, Brecht és un repte perquè no és realista, no és un Ibsen, és una barreja, hi ha un motor realista del que li està passant, però en canvi, externament, és una altra cosa. I això ha estat interessant, jo no havia fet cap Brecht i m'ha agradat molt.

Et definiries com una actriu més tècnica o intuïtiva?

Crec que sóc més intuïtiva, tot i que això ho han de dir els altres. Jo sé que sóc rigorosa, molt perfeccionista amb mi mateixa, molt treballadora; llavors això et fa tenir una constància. No sóc una persona que si un dia ve trista farà una funció absolutament depressiva. He après, si estic trista, a remuntar i fer la meva feina. I si he de

fer riure els altres, els faré riure encara que jo estigui plorant per les cantonades.

Ets filla d'actor. Va ser ell qui et va introduir en el món teatre?

El meu pare sempre ens havia mantingut apartats de la seva feina, no érem nens que estiguéssim al assajos fins a les dotze de la nit. No anàvem gaire al teatre ni jo vaig fer teatre d'aficionats. Fins que un dia, amb 15 o 16 anys, vaig veure una obra i vaig pensar que jo volia estar allà dalt. Li vaig dir al meu pare, ell em va dir que estudiés i així ho vaig fer, vaig anar a l'Institut del Teatre. Al principi em costava dir el meu cognom, tenia por que la gent pensés segons què. Però mica en mica, al contrari, el meu pare m'ha ajudat, m'ha ensenyat la Bíblia, i és ell a qui li consulto tots els papers que m'ofereixen. Compartim moltes coses. Al principi em va costar, fins que no vaig començar a treballar per mi mateixa, llavors em vaig relaxar i vaig dir: "estàs treballant perquè t'ho has currat, no perquè el teu pare hagi fet una trucada per dir que agafessin la nena".

També has fet molta televisió. Penses, igual que companys teus, que aquest mitjà és una plataforma de llançament o creus que és una sortida professional tan vàlida com la resta?

Crec que totes dues coses són molt bones, per mi la televisió és una gran escola, però és un mitjà que no té res a veure. I els recorreguts que fa un actor són molt diferents. N'hi ha que van a petar directament a la tele i no sé fins a quin punt després poden fer marxa enrere cap al teatre, perquè no tenen res a veure. Per mi es com si fossin les nines russes i la que està dins de tot és el teatre i mica en mica, vas col·locant-hi les altres. Penso que el teatre és una gran escola, però també és una tria. El teatre et demana molt, és una manera de viure, de sacrificar-te. Té alguna cosa de cerimoniós, t'has de cuidar, et lleves al matí i ja penses: "aquesta nit tinc funció". I aquelles dues hores són sagrades; de sobte, tens 800 persones que han pagat per veure't, com per no donar el millor de tu mateix. A la tele, si t'equivoques o tens un mal dia, es talla, es repeteix, són tries diferents. A mi les dues coses m'han servit molt. El que sí crec és que la televisió en aquests moments és una arma de doble tall perquè molta gent comença fent tele, però és molt efímera, un dia et coneix tothom i quan deixes de sortir-hi no se'n recorda ningú. És anar fent i mai no passa res.

Què vols dir que no passa res?

Qui té moltes expectatives en televisió és quan després se la fot. La tele té aquest factor de glamour i de fama mal entesa i quan caus en aquesta trampa és quan et pots estimbar. Perquè igual que la gent t'estima, després se n'oblida. I tu t'has de forjar el teu camí i ser feliç amb les

“
Imaginar-nos com camina o com es toca el cabell el nostre personatge són coses que als actors ens van bé perquè ens pensem que estem construint coses
“

“
L'ofici d'actor és com les nines russes i la que està dins de tot és el teatre
“

“

Tinc ganes de fer coses que me les senti més meves, que no sigui ‘t’hem triat a tu per aquest paper’

“

coses que vas fent. Jo no aspiro a grans coses, el que espero del meu ofici és seguir passant-m’ho bé, gaudir. És una manera de viure, de pagar les factures, de poder anar de viatge i fent una feina que m’enriqueix perquè em permet llegir, conèixer personalitats curioses, estar en contacte amb el món de l’art i de la cultura.

Et consideres, doncs, una dona de teatre o una actriu, senzillament?

Algú que està en el món del teatre perquè vinc del teatre i l’he mamat més que la televisió o el cinema. És el lloc on em sento més segura; mica en mica, m’hi he anat sentint bé a l’escenari. A la televisió també, però és un mitjà que depèn poc de tu, com el cinema. És aquell minut que has estat tres hores esperant on ho has de donar tot sense saber el que sortirà i igual al muntatge final ho tallen. Al teatre en canvi, em sento segura, sento que les armes que utilizo són les que són, mentre que a la televisió em queda moltíssim per aprendre.

Has rebut mai una mala crítica?

Alguna. A *Mòbil* hi va haver força pal general i recordo alguna crítica dolenta, i a *Carta d’una desconeguda* algú deia que jo estava massa fora de to.

Com les encaixes?

M’agrada llegir-les per saber què en pensa la gent. Primer fas el cor fort i penses que no passa res, que és l’opinió d’algú i és tan subjectiu com algú que opina, però després hi penses. Al cap d’una setmana se t’ha oblidat perquè tens el públic que és qui posa el barem: si hi ha gent a la platea, s’ho passa bé i els aplaudiments són bonics, les crítiques se’n van. Però amb un mal muntatge on no ve gent, on les crítiques han sigut dolentes i, a més, en els aplaudiments veus que la gent s’hi ha avorrit, aquí et pesen més.

El cinema seria la teva assignatura pendent?

La tinc per setembre cada any. N’he fet molt poquet, amb pel·lícules molt diferents i personatges molt petits. On he fet un personatge de més entitat és a *El Coronel Macià*, que feia de la dona del Macià. Crec que en cinema un paper petit és molt complicat perquè no té recorregut, és de zero a mil. Si en tens un amb recorregut, pots construir més i és més fàcil, tot i el difícil que em sembla el cinema.

Per què?

És molt estrany. Tanta gent i tants mitjans per un minut, per un segon, per un moment, per alguna cosa tan petita, per una mirada. Jo vinc de fer-ho tot molt gran i llavors empetitir-ho em costa. El cinema és un repte que tinc i espero que vindrà, és una assignatura pendent.

I per quan el teu salt a la direcció?

És alguna cosa que em fa molt respecte. Sé que m’agrada perquè m’encanta mirar des de fora,

imaginar com podria fer les coses, però de moment no. I admiro moltíssim companys com el Julio Manrique, que s’ha posat a dirigir i ho ha fet bé. El que tinc ganes és de començar a muntar coses que em toquin, textos que m’agradin, amb l’Emma [Vilarasau], amb l’Anna [Lizaran]. Tinc ganes de fer coses que me les senti més meves, que no sigui “t’hem triat a tu per aquest paper”, sinó que sigui el meu projecte: anar a buscar una obra, trobar-la, llegir-la, traduir-la, però dirigir-la encara no.